

โครงการโรงเรียนปลอดขยะ (Zero Waste School) ปี ๒๕๖๕

๑. หลักการและเหตุผล

ปัญหาขยะมูลฝอย ซึ่งพบว่าในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา ปริมาณขยะในประเทศไทยเพิ่มขึ้นกว่า ๔ ล้านตัน เฉลี่ยปีละ ๑.๖% จาก ๒๓.๙๓ ล้านตันในปี ๒๕๕๑ เป็น ๒๕.๓๗ ล้านตันในปี ๒๕๖๓ แม้ว่าอัตราการนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่มีแนวโน้มดีขึ้นในช่วงปีที่ผ่านมา ที่มีการนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ถึง ๘.๓๙ ล้านตัน หรือร้อยละ ๓๓ ของขยะที่เกิดขึ้นทั้งหมด แต่ยังมีขยะอีกจำนวนมากที่ยังสามารถ ใช้ประโยชน์ได้ แต่ไม่ได้ถูกนำกลับมาใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า ขยะพลาสติกเป็นเพียงตัวอย่างหนึ่งของปัญหาขยะในปัจจุบัน โดยคาดการณ์ว่าในแต่ละปีไทยมีขยะพลาสติกราว ๒ ล้านตัน แต่ขยะพลาสติกถูกนำกลับมาใช้ประโยชน์เพียง ๕ แสนตัน หรือราว ๒๕% เท่านั้น ซึ่งน้อยกว่าอีกหลายประเทศ นอกจากนี้ปี ๒๕๖๓ พบว่ามีปริมาณขยะพลาสติกเกิดขึ้นในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ ประมาณ ๖,๓๐๐ ตัน/วัน (เพิ่มขึ้นประมาณ ร้อยละ ๑๕) เมื่อเทียบกับช่วงสถานการณ์ปกติซึ่งมีขยะพลาสติกประมาณ ๕,๕๐๐ ตัน/วัน เนื่องจากมีมาตรการกำหนดให้ปฏิบัติงาน Work From Home ทำให้ปริมาณพลาสติกใช้ครั้งเดียว (Single use plastic) เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในเขตเมืองที่มีการใช้บริการสั่งซื้อสินค้าและอาหารผ่านระบบออนไลน์เพิ่มขึ้น

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้จัดทำโครงการโรงเรียนปลอดขยะ (Zero Waste School) ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และเพื่อส่งเสริม สนับสนุนการสร้างเครือข่ายสถานศึกษา ที่ดำเนินกิจกรรม ลด คัดแยก และนำกลับขยะมาใช้ประโยชน์ การรวบรวมขยะเพื่อส่งไปกำจัดอย่างถูกต้อง ปลูกฝังจิตสำนึก การลด คัดแยกขยะ และนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ในสถานศึกษา สร้างระบบการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมต่างๆ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในการจัดการขยะภายในสถานศึกษา ปลูกฝังลักษณะนิสัยรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมแก่ผู้เรียน เพื่อมุ่งสู่สถานศึกษาปลอดขยะอย่างแท้จริง ซึ่งโครงการฯ ประสบผลสำเร็จเป็นอย่างมาก ได้รับการตอบรับจากสถานศึกษาเป็นอย่างดี โดยแบ่งการประกวดออกเป็น ๒ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่ม A โรงเรียนระดับประถมศึกษา และโรงเรียนขยายโอกาส และกลุ่ม B โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา

๒. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อกระตุ้น รมรงค์เสริมสร้างจิตสำนึกและความรู้ความเข้าใจถึงแนวทางในการลดปริมาณขยะ การแยกขยะและการนำขยะไปใช้ประโยชน์ รวมทั้งการรวบรวมขยะเพื่อนำไปกำจัดอย่างถูกวิธี ให้กับเครือข่ายสถานศึกษา

๒. เสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่สถานศึกษาทั่วประเทศได้มีโอกาสพัฒนาการเรียนการสอนการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การจัดการกิจกรรมโดยใช้เยาวชนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมของครูอาจารย์ ผู้เรียนและชุมชนโดยรอบสถานศึกษา

๓. หน่วยงานดำเนินการ

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๔. เป้าหมายการดำเนินงาน

มีการส่งเสริมการสร้างเครือข่ายสถานศึกษา สมัครเข้าร่วมโครงการฯ และมีสถานศึกษาสมัครเข้าร่วมในพื้นที่ ๗๖ จังหวัด และกรุงเทพมหานคร

๕. ขั้นตอนการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ ๑ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โครงการฯ

มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โครงการผ่านสื่อต่างๆ ประชาสัมพันธ์เชิญชวนสมัครเข้าร่วมโครงการฯ ผ่านสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และจดหมายเชิญชวนไปยังสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ ๒ รับสมัครโรงเรียนเข้าร่วมโครงการฯ

๑. ขอรับเอกสารรายละเอียดโครงการโรงเรียนปลอดขยะ (Zero Waste School) ปี ๒๕๖๕ ได้ที่ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม หรือทางเว็บไซต์ www.deqp.go.th และทาง Facebook : โครงการโรงเรียนปลอดขยะ Zero Waste School - DEQP ทั้งนี้ โรงเรียนที่เคยชนะเลิศการประกวดไม่สามารถสมัครเข้าร่วมประกวดได้
๒. ส่งเล่มเอกสารรายงานเพื่อพิจารณาคัดเลือกโรงเรียนผ่านเข้ารอบที่ ๑ (รอบเอกสาร) ได้ที่ ส่วนสิ่งแวดล้อมและกิจการพิเศษ ชั้น ๒ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ๔๙ พระราม๖ ซอย ๓๐ ถนนพระราม๖ พญาไท กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐ ติดต่อสอบถามเพิ่มเติมโทรศัพท์ ๐-๒๒๙๘-๕๖๐๘ , ๐-๒๒๙๘-๘๔๐๐-๙ ต่อ ๑๒๙๓ และ ๑๒๙๘ (ภายในวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ นับจากวันที่ประทับตราส่งเอกสาร)

ขั้นตอนที่ ๓ การพิจารณาคัดเลือกและการมอบรางวัลสถานศึกษาผ่านรอบที่ ๑

๑. กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม จัดตั้งคณะกรรมการคัดเลือกโรงเรียนปลอดขยะ (Zero Waste School) ผ่านเข้ารอบที่ ๑ (รอบเอกสารรายงาน) เพื่อพิจารณากลับกรองเอกสารรายงานคัดเลือกโรงเรียนผ่านเข้ารอบที่ ๑ จำนวน ๘๐ โรงเรียน
๒. จัดพิธีมอบรางวัลให้แก่สถานศึกษาที่ได้รับการพิจารณาคัดเลือกรอบที่ ๑ ในวันที่ ๕ มิถุนายน เนื่องในวันสิ่งแวดล้อมโลก หรือวันอื่นที่เหมาะสม
๓. โรงเรียนปลอดขยะที่ผ่านเข้ารอบที่ ๑ นำเสนอผลงานออนไลน์และตอบข้อซักถามต่อคณะกรรมการ เพื่อให้คณะกรรมการพิจารณาคัดเลือกโรงเรียนปลอดขยะผ่านเข้ารอบระดับประเทศ กลุ่ม A จำนวน ๕ โรงเรียน และกลุ่ม B จำนวน ๕ โรงเรียน

ขั้นตอนที่ ๔ การตัดสินและการมอบรางวัลระดับประเทศ

๑. โรงเรียนที่ผ่านเข้ารอบระดับประเทศ คณะกรรมการตัดสินระดับประเทศ ลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมโรงเรียน และพิจารณาคัดเลือกโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเพื่อหาผู้ชนะเลิศ
๒. พิธีมอบรางวัลในวันที่ ๔ ธันวาคม เนื่องในวันสิ่งแวดล้อมไทยหรือวันอื่นที่เหมาะสม

๖. เกณฑ์การพิจารณาคัดเลือก

ส่วนที่ ๑ นโยบาย การสนับสนุน และแผนการดำเนินงาน	๒๐ คะแนน
ส่วนที่ ๒ กระบวนการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและการมีส่วนร่วมจัดการขยะ	๓๐ คะแนน
ส่วนที่ ๓ การจัดการขยะภายในโรงเรียนโดยใช้หลัก ๓Rs	๔๐ คะแนน
ส่วนที่ ๔ ผลสำเร็จและความยั่งยืนของโรงเรียนปลอดขยะ	๔๐ คะแนน
ส่วนที่ ๕ การจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งแวดล้อมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	๑๐ คะแนน
รวม	๑๔๐ คะแนน

๗. รายงานผลการดำเนินงาน

โรงเรียนที่สมัครเข้าร่วมการประกวดโรงเรียนปลอดขยะ (Zero Waste School) ให้ดำเนินการจัดทำเล่มรายงาน พร้อมทั้งมีแบบฟอร์มรายงาน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน (ที่อยู่ จำนวนนักเรียน จำนวนบุคลากรในโรงเรียน สภาพแวดล้อม) และสรุปผลการดำเนินงานโรงเรียนปลอดขยะ ไม่เกิน ๔ หน้ากระดาษ A๔

ส่วนที่ ๒ เอกสารแนบตามเกณฑ์การประเมิน

- ๑) นโยบาย การสนับสนุน และแผนการดำเนินงาน
- ๒) กระบวนการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและการมีส่วนร่วมจัดการขยะ
- ๓) การจัดการขยะภายในโรงเรียนโดยใช้หลัก ๓Rs
- ๔) ผลสำเร็จและความยั่งยืนของโรงเรียนปลอดขยะ
- ๕) การจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งแฉดล้อมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

หมายเหตุ

- ๑) มีรูปภาพประกอบแต่ละกิจกรรมพร้อมข้อมูลต่างๆเป็นหลักฐานสำคัญสำหรับการให้คะแนนและมีผลต่อคะแนนเป็นอย่างมาก
- ๒) ข้อมูลที่เป็นปริมาณขยะมีผลต่อคะแนนเป็นอย่างมาก รวมทั้งการวิเคราะห์ข้อมูล
- ๓) หากหัวข้อไหนไม่มีข้อมูลให้ข้ามหัวข้อนั้นไป เช่น หัวข้อนวัตกรรม หากไม่มีไม่ควรใส่ข้อมูลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้อง
- ๔) มีเบอร์โทรผู้ประสานงาน ผู้รับผิดชอบหลัก เพื่อการติดต่อประสานงาน

๘. รางวัล แบ่งออกเป็น ๒ ระดับ คือ

ระดับรอบที่ ๑ จำนวน ๖๖ โรงเรียน

เงินรางวัล ๑๐,๐๐๐ บาท

พร้อมโล่รางวัล

ระดับประเทศมีรางวัลดังต่อไปนี้

กลุ่ม A กลุ่ม A โรงเรียนระดับประถมศึกษา และโรงเรียนขยายโอกาส

รางวัลที่ ๑ เงินรางวัล ๕๐,๐๐๐ บาท พร้อมถ้วยรางวัล

รางวัลที่ ๒ เงินรางวัล ๔๐,๐๐๐ บาท พร้อมถ้วยรางวัล

รางวัลที่ ๓ เงินรางวัล ๓๐,๐๐๐ บาท พร้อมถ้วยรางวัล

รางวัลชมเชย ๒ รางวัล เงินรางวัล ๒๐,๐๐๐ บาท พร้อมถ้วยรางวัล

กลุ่ม B กลุ่ม B โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา

รางวัลที่ ๑ เงินรางวัล ๕๐,๐๐๐ บาท พร้อมถ้วยรางวัล

รางวัลที่ ๒ เงินรางวัล ๔๐,๐๐๐ บาท พร้อมถ้วยรางวัล

รางวัลที่ ๓ เงินรางวัล ๓๐,๐๐๐ บาท พร้อมถ้วยรางวัล

รางวัลชมเชย ๒ รางวัล เงินรางวัล ๒๐,๐๐๐ บาท พร้อมถ้วยรางวัล

หมายเหตุ โรงเรียนที่ส่งเอกสารรายงานเข้าร่วมโครงการโรงเรียนปลอดขยะ ปี ๒๕๖๕ และได้รับการประเมินเอกสารรายงานได้คะแนนระดับมาตรฐานขึ้นไป จะได้รับใบประกาศอิเล็กทรอนิกส์จากกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม